

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA YALPI ICHKI MAHSULOT

Egamberdiyev Temurbek Muhiddin o'g'li

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar 1-bosqich talabasi temjtake@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining 2017-2025 yillar oralig'ida yalpi ichki mahsulot hajmida bo'lgan o'zgarishlar chuqur tahlil qilinadi. Hususan, har bitta sektor YaIM dinamikasida qanday o'rin tutganligi Jahon banki statistik ma'lumotlari hamda ishonchli ilmiy manbaalarga tayangan holda o'rganildi. Statistika agentligi va Jahon bankining ma'lumotlariga ko'ra mamlakatning iqtisodiy o'sish darajalari va kelajakda YaIM hajimini yanada oshirish uchun qilinishi kerak bo'lgan islohotlar va tavsiyalar berib o'tiladi.

Kalit so'zlar: Yalpi ichki mahsulot (YaIM), O'zbekiston, iqtisodiy o'sish, islohotlar, sohalar, globallashuv, dunyo bozori.

Annotation: This article provides an in-depth analysis of changes in the gross domestic product of the Republic of Uzbekistan over the period 2017–2025. In particular, the role of each sector in the dynamics of GDP is examined based on statistical data from the World Bank and reliable scientific sources. Based on data from the Statistics Agency and the World Bank, the country's economic growth rates are analyzed, and reforms and recommendations aimed at further increasing GDP in the future are proposed.

Keywords: Gross Domestic Product (GDP), Uzbekistan, economic growth, reforms, sectors, globalization, world market.

Аннотация: В данной статье проводится глубокий анализ изменений объёма валового внутреннего продукта Республики Узбекистан за период 2017–2025 годов. В частности, изучено, какое место занимает каждый сектор в динамике ВВП на основе статистических данных Всемирного банка и надёжных научных источников. На основе данных Агентства статистики и Всемирного банка рассматриваются темпы экономического роста страны, а также предлагаются реформы и рекомендации, направленные на дальнейшее увеличение объёма ВВП в будущем.

Ключевые слова: Валовой внутренний продукт (ВВП), Узбекистан, экономический рост, реформы, отрасли, глобализация, мировой рынок.

Yalpi ichki mahsulot - bu ma'lum bir davlatda ma'lum bir davrda ishlab chiqarilingan barcha yakuniy tovar yoki ko'rsatilingan xizmatlarning qiymatni ifodalovchi muhim makroiqtisodiy ko'rsatkichdir. Odatda bir yil yoki bir chorak davomida ishlab chiqarilingan tovar va xizmatlar yig'indisi bo'ladi. Ushbu ko'rsatkich mamlakat iqtisodiy rivojlanish darajasini ko'rsatishda muhim ro'l o'ynaydi. O'zbekiston Respublikasi so'nggi yillarda iqtisodiy taraflama jadal rivojlanib kelmoqda. Hususan, 2017-yildan boshlab iqtisodiyotga qaratilgan islohatlar mamlakat iqtisodiyotini mustahkamladi va rivojlantirdi.

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan islohatlar tadbirkorlarga ko'plab imkoniyat yaratib, horijiy investitsiyalar uchun yo'l ochib berdi. Hususan, import va eksportga qilingan o'zgartirishlar chet davlatlar bilan bo'lgan aloqalarimizni yanada mustahkamladi desak mubolag'a bo'lmaydi.

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadlaridan biri, O'zbekiston YaIM dinamikasini 2030-yigacha ikki baravar oshirish vazifasi uchun qilinishi kerak bo'lgan chora-tadbirlarni taqdim etadi. Maqola davomida YaIMning hajmida kuzatilingan o'sish sur'atlari va qaysi sektorga alohida e'tibor qaratish kerakligi o'rganib chiqilgan. Zamonaviy globallashuv davrida davlatlar orasidagi raqobat sifatini bildiruvchi makroiqtisodiy ko'rsatkichlardan biri YaIM hisoblanadi. Hususan, Diyorbek A. va Xumoyun E. o'z maqolasida ta'kidlab o'tganidek sanoatni diversifikatsiya qilish va irrigatsiya sohasini takomillashtirish va unda energiyadan samarali foydalanish orqali YaIM hajmini yanada takomillashtirish mumkin. Qo'shimcha qilib aytganda turizm va transport infratuzilmasini rivojlantirish YaIM dinamikasining o'sishiga hissa qo'shishi aniq. Shuningdek 2025-yilda O'zbekiston YaIM hajmi o'tgan yilgi ya'ni 2024-yilga nisbatan 7,6% o'sdi. Bu esa shu davrgacha bo'lgan juda yaxshi ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Abduxoliqova N. o'z maqolasida "iqtisodiyotni raqamlashtirish, "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish va eksport tarkibida tayyor mahsulotlar ulushini ko'paytirish borasidagi islohotlar kelgusi yillarda ham o'sish sur'atlarini 5-7 foiz atrofida saqlab qolish uchun mustahkam zamin yaratadi." Bu esa YaIM hajmini barqaror ushlab turishga katta imkon yaratib beradi. O'zbekiston iqtisodiyotining dunyo bozoridagi o'rnini va statistikalari belgilab beruvchi rasmiy sahifa bu World Bank data va O'zbekistonning rasmiy statistika sahifasi stat uz dir. Xalqaro ekspertlar tomonidan YaIM o'sishi ko'rsatkichlarining tahlili mahalliy islohotlarning samaradorligini tashqi nuqtayi nazardan baholash imkonini beradi. Maqolada taqqoslash tahlil metodologiasi ishlatilindi. Hususan, 2019-yildan 2025-yilgacha bo'lgan o'zgarishlar bir biri bilan taqqoslandi. Keyingi tadqiqot uslubi bu tahlil uslubi bo'lib YaIM ning necha fozga va nima hisobiga o'sganligi kuzatildi. Statistik ma'lumotlar manbai sifatida esa O'zbekiston Respublikasi statistika qo'mitasining rasmiy sayti bo'lgan stat uz saydi va barchaga ochiq bo'lgan Jahon bankining rasmiy World Bank Open data ma'lumotlar bazasi ishlatilindi. O'zbekiston Respublikasining rasmiy statistika agentligi va Jahon bankining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra o'zbekiston YaIM hajmi yildan yilga jadal ravishda o'sib bormoqda. Quyidagi jadvalda 2019-2024 yillar davomida YaIM hajmi chuqur tahlil qilinadi.

YaIM	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hajmi (mlrd\$)	67,29	66,34	77,34	90,1	102,64	114,97
Jon boshiga	2041,4	1978,3	2258,5	2578,7	2879,0	3161,7
O'sish surati(%)	6,8	1,6	8,0	6,0	6,3	6,5

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

Inflatsiya(%)	17,6	10,6	13,7	14,5	13,8	13,4
---------------	------	------	------	------	------	------

O'zbekiston YaIM asosiy ko'rsatkichlari, 2019-2024 yillar oralig'ida

World Bank Open Data Uzbekistan 2019-2024

Jahon banki tomonidan berilgan rasmiy ma'lumotga ko'ra, 1-jadvaldan ko'rinib turibdiki O'zbekiston YaIM hajmi 2019 yilda 67,29 mlrd dollarni tashkil etgan. 2024-yilga kelib esa ushbu ko'rsatkich 114,97 mlrd dollarga yetgan, bu esa besh yil davomida deyarli ikki baravar ko'payganligini anglatadi. Ammo jadvalga qarab bu o'sish barqaror emas deyishimiz mumkin.

O'zbekiston YaIM asosiy ko'rsatkichlari, 2019-2024 yillar oralig'ida

World Bank Open Data Uzbekistan 2019-2024

Tashqi va ichki omillar sabab usbu ko'rsatkich o'zgarib turgan, 2019-2020 yillarda yuzaga kelgan global miqyosdagi Covid-19 pandemiyasi barcha davlatlar uchun sinovli davr bo'ldi desak mubolag'a bo'lmaydi. 2020-yilda YaIM dinamikasi 66,34 mlrd dollargacha kamaygan. Buning asosiy sababi esa COVID-19 pandemiyasi tufayli iqtisodiy zanjirlar uzulganligi, tashqi savdoning pasayganligi va import va eksport sohalarida yuz bergan faollikning pasayishidir. Shu sababli o'sish surati 2019-yil 6,8% dan 2020-yil 1,6% gacha keskin kamayib ketgan. Umuman olganda, 2019 va 2020 yillarda muvozanat buzilishi kuzatilingan bo'lsa ham, keying yillarda tez tiklanib barqarorlikka qaytgan Bu esa YaIM hajmini oshirish yo'lida qilingan islohotlar samarali foyda berganini ko'rsatgan. YaIM tarkibini tarmoqlar bo'yicha tahlil qilish yalpi ichki mahsulot hajmini nima sababli necha foizga o'sganini ko'rsatadi. O'zbekiston Respublikasining statistika qo'mitasi bergan xabarga

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

ko'ra 2025-yilning yanvar sentabr oylarida YaIM hajmi 1303702,1 mlrd so'mni tashkil etgan. Bu esa 2024-yilning huddi shu mavsumiga nisbatan 7,6% o'sganligini anglatadi. Xizmat ko'rsatish sohasi deyarli barcha mamlakat YaIM dinamikasi uchun eng asosiy xususiyatlardan biridir. Shuningdek xizmat ko'rsatish sohasi o'z sektorida 8,7% ga o'sdi bu esa YaIM hajmiga ijobiy 4,0% qo'shganligini anglatadi. Sanoat tarmog'i o'sishi 6,8% ni tashkil etdi bu esa YaIMning o'sishi uchun +0,6%ni tashkil etdi. Qurilish sohasi jadal rivojlanayotgan bir paytda o'z sektorida 14,2% o'sgan soha YaIM o'sishiga 1% lik hissa qo'shdi.

Soha	O'z sektorida	YaIMga qo'shgan hissasi
Sanoat	6,8%	1,7%
Xizmat ko'rsatish	8,7%	4,0%
Qishloq,o'rmon xo'jaligi	3,6%	0,6%
Qurilish	14,2%	1,0%
Mahsulotklarga sof soliqlar	6,9%	0,3%

Mamlakatimiz iqtisodiyotida yalpi ichki mahsulotni o'rni juda katta va albatta uni takomillashtirish maqsadida qilinishi kerak bo'lgan chora tadbirlar bir nechta. Xususan, qilinishi kerak bo'lgan dastlabki o'zgarishlardan biri bu sanoatni diversifikatsiya qilish va raqobatdosh mahsulotlarni ishlab chiqarish. Bu esa bizga jahon miqyosidagi bozorlarda raqobatni oshirishiga va ustunlikka ega chiqishga yordam beradi. Yokida mahsulotlarni yarim tayyor shaklida emas, to'liq takomillashgan va o'zgartirish kiritilingan shaklda sotish. Misol uchun paxtani oladigan bo'lsak uni faqatgina xom-ashyo sifatida sotish kutilganidek kam foyda keltiradi. Ammo uni qayta ishlab ip,mato yokida kiyim kechak uchun tayyor material sifatida sotsak yuqori daromad keltirishi mumkin. Bu esa o'z paytida ichki va tashqi bozorda raqobatni oshishiga olib keladi. O'zbekistonning YaIM ko'rsatkichida qishloq xo'jaligiing o'rni juda katta bo'lib, ushbu sektorda qilinadigan takomillashtirish chora-tadbirlari YaIMga ijobiy ta'sir qilishi aniq. Qanday yo'l tutish kerak deyilsa, yer va suv resurslaridan samarali foydalanish va eksport salohiyatini oshirish lozim deyilsa mubolag'a bo'lmaydi. Ya'ni Qishloq xo'jaligida zamonaviy irrigatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali hosildorlikni oshirish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish orqali suv va yer (tabiiy) resurslardan samarali boshqarish kerak. Eksport salohatini oshirish deganda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni xalqaro standartlariga javob beruvchi qilish, qadoqlash va tashqi bozor talablariga moslashtirish nazarda tutilgan. YaIMda asosiy ulushni egallaydigan xizmatdan biri bu turizm va xizmat ko'rsatish sohasi hisoblanadi. Mexmonxona,transport va xizmat ko'rsatish sohalarini modernizatsiya qilish, turizm nuqtalarini ko'paytirish lozim. Bu esa xizmat ko'rsatish sifatida YaIMga sezilarli hissa qo'shadi

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

O'tkazilingan tadqiqotlar natijasi shuni ko'rsatadiki O'zbekiston iqtisodiyotida yalpi ichki mahsulot hajmi 2019-yildan boshlab barqaror va yuqori sur'atlar bilan o'smoqda. 2019-yilda deyarli 60 (mlrd \$) bo'lgan ko'rsatkich 2025-yilga kelib deyarli 115 (mlrd \$) ga yetti. YaIM darajasining o'sishida xizmatlar sohasining tobora kengayishi, axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi va savdo sohasining doimiy rivojlanishi asosiy omillar sifatida baholanmoqda. Biroq, Yalpi ichki mahsulot hajmini oshirish maqsadida qilinishi kerak bo'lgan chora-tadbirlar bir nechta, shuningdek, sanoatni diversifika qilish, xo'jalik va o'rmon xo'jalikdagi resurslardan unumli foydalanish maqsadida innovatsiyalar kiritish, xo'jalik mahsulotlarini jahon standartiga mos tushishi uchun qadoqlash va O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish orqali kelgusi yillarda yuqori ko'rsatkichga ega bo'lgan YaIM hajmini kuzatishimiz mumkin.

Tadqiqot natijalariga ko'ra ushbu takliflar tavsiya etiladi:

- Eksportni diversifikatsiya qilish: Ya'ni faqatgina odatiy bo'lgan xom-ashyolarga emas balki qo'shimcha qiymatga ega bo'lgan mahsulotlar (oziq-ovqat, to'qimachilik, elektrotexnikaga) ham e'tibor qaratilishi kerak.
- Kichik va o'rta bizneslarni qo'llab quvvatlash: tadbirkorlar uchun subsidiyalar yaratish va kredit foizlarini pasaytirish orqali kichik bizneslarni quvvatlash va ish o'rni yaratish, kambag'allik darajasini kamaytirish mumkin.
- Urbanizatsiya: Shahar va viloyatlarni rivojlantirish, turistik zonalarini ko'paytirish orqali YaIM hajmida kuchli o'zgarishlarni kuzatishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Diyorbek, A., & Xumoyun, E. (2025). O 'ZBEKISTONNING YALPI ICHKI MAHSULOT (YAIM) HAJMINI OSHIRISH YO 'LLARI. Modern education and development, 36(1), 126-131.
2. Abdug'afforovna, A. N. (2026). O 'ZBEKISTONDA YALPI ICHKI MAHSULOTINING O 'SIB BORISH DARAJASI. Worldwide Cross-Disciplinary Research, 3(3).
3. Asatillayevich, N. A., & Axralovna, S. N. (2025). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING 2025-YILDA YALPI ICHKI MAHSULOTI STATISTIKASI. Shokh Articles Library, 1(1).
4. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси.-Тошкент: "Ўзбекистон", 2022
5. Madinabonu, A., & Sayyora, A. (2025). STATISTIK PROGNOZLASH ASOSIDA YALPI ICHKI MAHSULOT (YAIM) O 'SISH SUR'ATLARINI BAHOLASH. TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G 'OYALAR, 1(8), 964-968. Madinabonu, A., & Sayyora, A. (2025). STATISTIK PROGNOZLASH ASOSIDA YALPI ICHKI MAHSULOT (YAIM) O 'SISH SUR'ATLARINI BAHOLASH. TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G 'OYALAR, 1(8), 964-968

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026 "

6. (World Bank. (2019-2024) World development report 2023: GDP growth annual(%)
- Uzbekistan. , n.d.)

7. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2025). 2024-yilda O'zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsuloti ganchani tashkil etdi? (27.01.2025).